

שכינה "ביניהם" ...

קהילת אלעד

1. עולת ראיה א' עמ' ע"א-ע"ב

בא"י, אמו"ה, שלא עשני אשה. הנשמות בגורל חייהן, מחולקות הן לפועלות ולנפעלות, לרושמות את החיים ואת הויתם בכל מכמניהם, ולנרשמות מהם. וזהו ההבדל העצמי, שיש בין נפש האיש, הפועל, החוקק, הכובש והמדביר, ובין נפש האשה, הנרשמת, הנפעלת, הנחלקת והנכבשת והמתדברת, בהנהגתו של האיש. וכמה מדות עליונות וטובות, וכמה אושר ומרחב יש בחלק הטוב הזה, של היות הנשמה נשמת איש פועל, יוצר, מחדש ומרחיב פעלים והגיונים, שאיפות ומעשים, ע"פ עצמיותו הפנימית במערכי קדושתו, הנעלה מנפש האשה, הנחשבת כחומר לגבי צורה, לעומת נשמת האיש הצורתית, ורבה היא ההודאה המחויבת ליוצר הנשמה, מכל איש ואיש, שלא עשני אשה.

נשים אומרות: בא"י, אמו"ה, שעשני כרצונו. עם כל היתרון של האיש הפועל והרושם את רשמי השפעתו ומפעלותיו בחיים ובעולם, הנה יש לעומת זה ג"כ יתרון להאשה הנפעלת, שהיא עשויה בתכונה כזאת של קבלת רשמים, בזה שהפעולות והתעוררות המעשה העצמיות ירשם האדם על ידן בצמצום של כחו החמרי והרוחני, ויוכל לפעמים לסור עי"ז מהמגמה האלהית העליונה, מה שא"כ התכונה הנפעלת של האשה כשהיא ישרה, היא עלולה להרשם ולהפעל מתכונת השפע של המעשה אשר עשה האלהים, מהתכונה הישרה, כאשר עשה את האדם ואת העולם, את התכן החמרי והרוחני שבהויה, ישר מכוון לרצונו העליון הפשוט והישר, וע"כ מברכת היא האשה בהודאה על חלקה הטוב: שעשני כרצונו.

2. אורות הקודש ג', עמ' קי"ז; מוסר הקודש, העצמיות והמלחמה הפנימית

העצמיות בכנסת ישראל, ע"ט

מי שהוא מומדת המלכות לית ליה מגרמיה כלום, והוא מודה שהחסרון והיתרון מתחברים בה בנושא אחד. ראוי הוא אדם זה לספוג לתוכו את הכל, וכשהוא פונה אל הטוב ומכיר איך דלית ליה מגרמיה באמת כלום, הרי הוא מוכן להיות ממולא מכל טוב, של כל המדות, כל התכונות, כל הצדדים, ואין בו שום סתירה. ויש בו עומק העצמיות כל כך עד שהדברים המתקבלים בתוכו הרי הם עצמיותו ממש, כיון שעצמיות מיוחדת גדרית בפני עצמו אין לו כלל. ... ומדה זו היא מדת כנסת ישראל בעצם, שהיא הטבעיות העצמית של האומה הישראלית, שהם ממעטים

עצמם תמיד, והם מרגישים בקטנותם, מרגישים איך שכל המילוי שבהם אינו עצמי, שאינם אלא כלי לקבל אור ושפע מברכת ד' העליונה.

3. מועדי הראיה עמ' קי"א-קי"א

מצינו במסכת ברכות י"ז א', שנשאלת השאלה "נשים במאי זכיין"? (שהרי הן פטורות מתלמוד תורה), והתשובה היא שם: באקרויי בנייהו לבי כנישתא ("שטורחות על בניהן להביאן לבית הספר לקרוא מקרא ולשנות משנה" – רש"י, סוטה כ"א א'). באתנווי לגבריהו ונטרן לגבריהו (נותנות רשות לבעליהן ללכת ללמוד תורה וממתינות להם). והנה שלשת אלה הם רק אמצעים לתכלית לימוד התורה, ואף על פי כן מצינו שם שאמרו חז"ל "גדולה הבטחה שהבטיח הקב"ה לנשים יותר מאנשים", ולמדנו שזכות העסק באמצעים ושכרם עולה על הזכות והשכר של העוסקים במטרה עצמה.

והמשיך הרב ואמר: רעיון זה נרמז לנו גם בשמחת בית השואבה. באותה שמחה שנקראה על שם האמצעים – השאיבה – אעפ"י שזו רק הכנה למטרה – לניסוך המים, מוסרים לנו חז"ל במסכת סוכה (נ"א, ב'), שמקומם של הנשים שם היה למעלה, ואילו האנשים עמדו למטה, היינו שבחגיגה מפוארת זו שבה הובלט בצורה חגיגית הערך של ההתמסרות לשכלול האמצעים היה מעמד הנשים המקדישות כל כך הרבה זמן לאמצעים מכובד ביותר, ומקום המושב הגבוה ניתן להן.

4. הרב חרל"פ מסכת אבות עמ' מא

כי יסוד האישה שתהיה היא מקבלת שפע מן האיש, וזו היא מעלתה ומגרמה אין לה כלום. ובלא התמלאות שפע מן האיש מצד עצמה נעדרת היא, שכן השורש שלה שלא יהיה לה מציאות מצד עצמה (עין בסידור עולת ראיה לרבנו הרב זצוק"ל בברכת שעשני כרצונו) וזה לה למעלה גדולה מאוד שמצד עצמה היא בבחינת "ויבואה לפני המלך לא בקשה דבר" ועלולה לקבל את השפע היותר עליון אשר יבוא לה על ידי האיש ושכן בזמן שאיש ואישה שלום ביניהם שכינה שרויה ביניהם (סוטה י"ז, א'). ובחינה זו היא גם כן אצל ישראל שזו עצמה היא מעלתם ולית להו מגרמייהו כלום והם רק כלי לקבל שפעו יתברך והם הם בחינת הכלה של הקב"ה.

5. אורות התשובה ו', ז'

מתחלת הבריאה ראוי היה טעם העץ להיות גם הוא כטעם פרוי. כל האמצעים המחזיקים איזו מגמה רוחנית גבוהה כללית ראויים היו להיות מוחשים בחוש נשמתו באותו הגבה והנעם, שעצם המגמה מורגשת בו כשאנו מציירים אותה. אבל טבע הארץ. התנוודות החיים, ולאות הרוחניות כשהיא נסגרת במסגר הגופניות, גרם שרק טעמו של הפרי, של המגמה האחרונה, האידיאל הראשי, מורגש הוא בנעמו והדרו, אבל העצים הנושאים עליהם את הפרי, עם כל נחיצותם לגדול הפרי, נתעבו ונתגשמו ואבדו את טעמם. זהו חטא הארץ, שבעבורו נתקללה כשנתקלל גם האדם על חטאו. וכל פגם סופו לתקון. ע"כ מובטחים אנו בברור, שיבאו ימים שתשוב הבריאה לקדמותה, וטעם העץ יהיה כטעם הפרי.

6. אבות א', ה'

יֹסֵי בֶן יִזְחָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אֹמֵר, יְהִי בֵיתְךָ פְּתוּחַ לְרוּחָהּ, וְיִהְיוּ עֲנָיִים בְּנֵי בֵיתְךָ, וְאֵל תְּרַבֶּה שִׁיחָה עִם הָאִשָּׁה. בְּאִשְׁתּוֹ אָמְרוּ, קָל וְחֵמֶר בְּאִשְׁתׁ חֲבֵרוֹ. מִכָּאֵן אָמְרוּ חֲכָמִים, כָּל זְמַן שֶׁאָדָם מְרַבֵּה שִׁיחָה עִם הָאִשָּׁה, גֹּדֵם רָעָה לְעִצְמוֹ, וּבִטֵּל מִדְּבַר תּוֹרָה, וְסוּפוֹ יִרְשׁ גִּיהֶנָם:

7. קידושין מ"ט, ב'

עשרה קבים יופי ירדו לעולם תשעה נטלה ירושלים ואחד כל העולם כולו ... עשרה קבים שיחה ירדו לעולם תשעה נטלו נשים כו'.

8. רמב"ם אבות א', י"ז

ואני אומר שהדיבור יחלק, לפי חיוב התורה לחמשה חלקים. א' מצוה בו. ב' נוהר ממנו. ג' נמאס. ד' אהוב. ה' מותר: החלק הראשון: הוא המצוה בו והוא קריאת התורה ולמודה וקריאת תלמודה, וזו היא מצות עשה מחוייבת שנאמר ודברת בס. והיא שקולה כנגד כל המצות, וכבר נאמר מן האזהרה בלמוד מה שלא יכיל זה החבור קצתו: החלק השני: הוא הדיבור הנאסר ונוהר ממנו כעדות שקר ודבר שקר והרכילות והקללה ודברי התורה מורים על זה החלק וכן נבלות הפה ולשון הרע:

החלק השלישי: הוא הדיבור הנמאס אשר אין בו תועלת לאדם בנפשו ולא עבירה ולא מרי כרוב ספור ההמון במה שאירע ומה שהיה ומה הם מנהגי מלך פלוני בהיכלו ואיך היתה סבת מות פלוני או איך התעשר פלוני ואלו קוראים אותם החכמים שיחה בטלה והחסידים השתדלו בעצמם להניח זה החלק מן הדיבור ונאמר על רב תלמידו של ר' חייא שלא שח שיחה בטלה מימיו ומוזה החלק ג"כ שיגנה אדם מעלה או ישבח פחיתות יהיו מדות או שכליות:

החלק הרביעי: הוא הנאהב והוא הדיבור בשבח המעלות השכליות או מעלות המדות ובגנות הפחיתות משני המינים יחד להעיר הנפש למעלות בספורים ובשירים ולמנעם מן הפחיתות בדרכים ההם בעצמם, וכן לשבח החשובים ולהודות מעלותיהם כדי שיטבו מנהגיהם בעיני בני אדם וילכו בדרכיהם ולגנות הרעים בפחיתותיהם כדי שיתגנו פעולתם וזכרם בעיני בני אדם ויתרחקו מהם ולא יתנהגו הם כמנהגיהם, וזה החלק רצה לומר למוד המדות המעולות והתרחק מן המדות הפחותות יקרא דרך ארץ:

החלק החמישי: הוא המותר והוא הדיבור במה שמיוחד לבני אדם מסחורתו ופרנסתו ומאכליו ומשתיו ולבושו ושאר מה שצריך לו והוא מותר, אין אהבה בו ולא מיאוס, אבל אם ירצה ידבר בו מה שירצה ואם ירצה לא ידבר, וזה החלק ישובח האדם כשימעט הדברים בו, והזהירו אנשי המוסר מהרבות בו דברים. אבל האסור והנמאס אין צריך לאזהרה ולא למצוה, שראוי לשתוק ממנה לגמרי, אבל המצוה בו והאהוב אילו היה האדם יכול לדבר בו כל ימיו היה טוב.

9. אורות הקודש ג' עמ' רפ"א; דרך הקודש, פרישות

צנורות הדיבורים, י"ז

כל דבור פותח הוא צנור בנשמה מעין אותו התוכן שהדבור חצוב משם. על כן כל דבור של תורה חכמה ומוסר, קל וחומר של דבקות עליונה וטהרה ומושכלת ביחודים עליונים, פותח פתח של קדושה מפולשת. וגלי הנפש הרוחניים הומים ומתנועעים תמיד מכחו של הרעדת הדבור, בכל ספירותיהם. ודבור בטל, וקל וחומר גרוע מאוס ואסור, פותח הוא גם הוא את הצנור המזוהם של הנפש, והמוני גלים רועשים של רפש וטיט הולכים ופועלים, עד אשר יעבור רוח טוב וישוכו. וכל דבור היוצא מעומק הרצון של קדושה ואצילות, גם כשהוא בחיצוניותו נראה כאלו הוא סתם שיחה, מכל מקום נובע הוא ממקור הרצון הקבוע של בעליו.

10. עין אי"ה שבת א', ב', רס"ז

כי תקף גזירתא אמר ליה לבריה, נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. האשה, כל הכח המוסרי שלה, גנוז ברגש

הלב הטבעי, ואם תהיה ג"כ חכמה ומשכלת אין כח הכובד אצלה כח הדעת כ"א כח הרגש. וכח הרגש הוא ככל כח גופני עלול להשתנות ממאורעות חזקים. מה שא"כ כח הדעה המופשטת, שאע"פ שקשה לקנותו שיהיה קבוע בקנין חזק בנפש, אבל אם האדם כבר קנהו ונקבע המוסר היוצא מתמצית המדע הטהור בעומק נפשו, כבר לא יוכלו להסיעו ממקומו כל כחות היותר חדים ועזים.

11. שמונה קבצים א', תקי"ד

אם המדע, שגם התורה בכללה היא מסוגו, הוסיף לאדם אושר, זאת היא אבן המעמסה, שהולקים עליה חושבים. הצדדים מורים לכאן ולכאן, ואיפה היא הפשרה? אבל נשכח לדבר ע"ד המינים, האיש והאשה. התכונה של הגבר היא בנויה לבא לאשרו ע"י הוספת תרבות ושכלול מדעי ואומנותי, והתכונה של האשה היא בנויה, להיות הולכת ומתפתחת דוקא מתוכיותה, בלא עמל של ספרים, וכל המלמד את בתו תורה כאילו מלמדה תפלות. כל קלקולי החיים באים, ועכ"פ רבים מהם, מזה שהאיש רוצה ללבוש בגדי אשה, לגדל מאליו כצמח השדה, במובן הרוחני והמעשי, והאשה הפצה ללמוד ולכבש. יבאו ימים ויכיר העולם את עוותתו, ויהזיק כל מין במדתו, ואז יהיה לנו מין אנושי, ממוזג, שהטבע הבריא כשהוא לעצמו, מצד האם, והופעת רוח הפועל והמחפש מצד האב, שניהם כללו את יופיו.

12. עין אי"ה שבת א', ב', רנ"ה

והנה הנשים, הן בעצם רחוקות מחיוב העסק בתורה, מפני שצביוןן מתמלא יפה בהשלמת ההרגשה העדינה, ונטיות טבעיות רכות וישירות שהן כעין כח ממלא בכללות האומה לכח הפועל ע"י עזה של תורה. אבל עצם החובה של תלמוד תורה הוא זר לרוחה, ובמה שיסיר ממנה את השקט הטבעי הפנימי שלה, יזיק יותר ממה שיוכל להועיל ע"י השלמת הציוורים הרמים ביותר, שמצד מניעת הכנתה לא יצטיירו אצלה בשלמות הוד קדושתם.

13. עין אי"ה ברכות א', א', קמ"ז

הנה נא ידעתי כי איש אלקים קדוש הוא וגו' אריב"ח מכאן שהאשה מכרת באורחין יותר מן האיש. דומה לזה אמרו בנדה שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מן האיש. והכונה כי יש הכרה ובינה טבעית דומה להכרת החוש ויש הכרה שכלית שבאה ע"י לימוד ונסיון. ולפי המנהג הטבעי הוא, שמי שיש ביד כשרונו לעלות למעלה שכלית, מתחלשת בו ההכרה הטבעית הבאה מהשכל הטבעי. ומצינו כמה הכרות לבע"ח, מכירים בהכרתם הפנימית רברים שקשה לאדם להשיגם כ"א ע"י לימוד והרגל. וכן מצינו האומות הפראיות, שאינן מלומדות בתרבות וחכמה, יש להן כשרונות טבעיים חדים יותר מהעמים המלומדים, כי השכל המלומד מקפח את השכל הטבעי. וזהו מחסד ד' על יצוריו, שהראוי

להשתמש במעלה יותר גבוהה לא תעלה בידו לסמוך על מעלה נמוכה, כדי שגם ההכרה ימריצוהו לקנות שלמות יותר. ע"כ האשה שאינה עומדת לפי תעודתה לקנות דעת הרבה ע"י לימוד, ותכליתה להשלמת סידור העולם לעשות בחפץ כפי, ואין חכמה לאשה אלא בפלך, ע"כ יש בה בינה יתירה טבעית בהכרה פנימית יותר מן האיש, ומפני זה היא מכרת באורחין יותר מן האיש. כי האיש יוכל להכיר ערך האיש שרוצה לדעת תכונתו רק ע"י התבוננות רבה ואורך הזמן. ... אבל האשה בהכרתה הפנימית, הקרובה להכרה טבעית, היא תכיר את האורחין. וההכרה הטבעית היא לרוב מאומתת מאד גם אחרי הדרישה השכלית, כאשר ביארו חכמי לב.

14. עין אי"ה שבת ב', ו', ק'

והוא בשמה והיא בשמו, יש משום דרכי האמרי. יסוד דרך ד' הסלולה בישראל הוא מילוי החובה. התעודה האלהית היא מקפת את האדם למלאות את תכונתה. נוצר האדם על פי גורלו להיות איש או אשה - היינו למלא תפקיד ידוע בהוויה. השם המייחד את העצמיות של הנקרא, כולל בקרבו את הצד היותר יסודי שבהוויה. כיון שהוויה היא חובה, עבודה ומשמרת, אי אפשר להעלות על הלב כי אם להתפשט בשכלול החיים שבתוך החוג, המצוייר מהגורל העליון. דרכי האמרי נוסדו על ההנחה המגושמה שהחיים הם 'מילוי-החפץ', לא 'מילוי-חובה'. את החפצים אפשר להחליף על פי השפעת חפץ יותר מלבב. חיי המשפחה המוטבעים על פי מילוי החובה, מכוונים את התפקיד לכל צד, עד אשר עם כל ההשפעות שכל אחד מקבל מזולתו לא יומר היסוד של ההויה ותכונת החיים - שהוא יסוד השם. מה שאין כן דרכי האמרי התרים רק אחרי מילוי הרצון, ועם עדנת הרצון והרמת ערכו על פי החובה, אין להם כל עסק. הם מורים גם להחליף את עצם החיים שלהם כשהרוח יעלה להיות נוטה לזה.

15. אורות עמ' מ"ב-מ"ג, אורות ישראל ותחייתו כ"ז

האמון המשפחתי הוא תולדה והמשכה קוית מאותה האמונה הגדולה השרויה בעומק האהבה, הפועלת ברוח חיים בשכל עליון ומפואר, בסדר והתאמה בכללות המון היצורים והעולמים כולם. ... האמון המשפחתי בהבנותו ובשכלולו יסוב ויעבור את כל גבולו וימצא את משקלו הנכון בכל הערכים היחשיים, ימצא את מעמדו הישר הבלתי מעול בין איש לאיש, בין שכיר לשוכרו בין עובד לנותן עבודה, בין חכמי חידות לעמלי כפים, בין עמים רבים, בין יושבי אקלימים ומדינות שונות, בין התביעות הפשריות לתביעות הנשמיות אשר לאדם, בין האדם ובין כל היצור, בין חיי שעה לחיי עולם, בין הכל אל הכל.